2021

SANSKRIT — GENERAL

Paper : DSE-4

(Nationalism in Sanskrit Literature)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Section - A

Unit : I

(Marks : 15)

1. अधोलिखितेषु ***द्वयोः*** वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा भाषान्तरं कार्यम्। 4×2

(a) यस्याश्चतस्रः प्रदिशः पृथिव्या यस्यामन्नं कृष्टयः संबभूवुः।
या बिभर्ति बहुधा प्राणतेजत्सा नो भूमिर्गोष्वप्यन्ने दधातु।।

(b) सत्यं बृहदृतमुग्रं दीक्षा तपो ब्रह्म यज्ञः पृथिवीं धारयन्ति।
सा नो भूतस्य भव्यस्य पन्न्युरुं लोकं पृथिवी नः कृणोतु।।

(c) यां रक्षन्त्यस्वप्ना विश्वदानीं देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम्।
सा नो मधु प्रियं दुहामथो उक्षतु वर्चसा।।

(d) यस्यामापः परिचराः समानीरहोरात्रे अप्रमादं क्षरन्ति।
सा नो भूमिर्भूरिधारा पयो दुहामथो उक्षतु वर्चसा।।

2. अधोलिखितयोः यदृच्छम् ***एकस्य*** व्याख्या कार्या। 7×1

(a) असंबाधं बध्यतो मानवानां यस्यां उद्वतः प्रवतः समं बहु।
नानावीर्या ओषधीर्या बिभर्ति पृथिवी नः प्रथतां राध्यतां नः।।

(b) यस्यां पूर्वे पूर्वजना विचक्रिरे यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन्।
गवामश्वानां वयसश्च विष्टा भगं वर्चः पृथिवी नो दधातु।।

Unit : II
(Marks : 15)

3. अधोलिखितेषु ***विषयत्रयम्*** अधिकृत्य संक्षिप्ता टीका कार्या (एतेषु *एकस्योत्तरं* संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्)। 5×3

(a) जातीयसंहतिः।

(b) स्वदेशप्रीतिः।

(c) जात्याभिमानः।

(d) राष्ट्रीयचेतना।

(e) धर्मसाम्यम्।

Section - B
Unit : I
(Marks : 15)

4. भारतराष्ट्रस्य स्तुतिगीतिः केन विरचिता? कस्मिन् ग्रन्थे कदा इयं प्रकाशिता अभवत्? इयं गीतिः केन कदा सुरारोपिता? भारतराष्ट्रस्य स्तुतिगीतेः इतिहासः पर्यालोचनीयः। 12

अथवा,

भारतवर्षस्य राष्ट्रीयपताकायां कति वर्णाः सन्ति? अस्याः चित्रे आरोपणं केन कृतम्? कदा इयं राष्ट्रीयपताकारूपेण परिगृहीतम्? पताकायाः चक्रे कति अराः सन्ति? भारतराष्ट्रस्य ध्वजस्थितानां वर्णानां तात्पर्यम् आलोच्यताम्। 2+1+2+1+6

5. यथोचितपदेन **पङ्क्तित्रयाणां** रिक्तस्थानं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूरयितव्यम्। 1×3

(a) भारतवर्षस्य राष्ट्रगानस्य प्रथमपङ्क्तिः __________।

(b) फुल्लकुसुमित __________।

(c) __________ अनुसृत्य भारतराष्ट्रस्य कालपञ्जिका रचिता।

(d) अशोकचक्रे __________ अराः सन्ति।

(e) भारतराष्ट्रस्य जातीयसंगीतस्य रचयिता __________।

Unit : II
(Marks : 5)

6. अधोलिखितेषु यथेच्छम् ***एकस्य*** टीका कार्या। 5×1

(a) वङ्किमचन्द्रः चट्टोपाध्यायः

(b) मदनमोहनः मालव्यः

(c) डक्टर वि. आर्. आम्बेदकारः

Section - C

Unit : II
(Marks : 15)

7. अधोलिखितेषु संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या ***सप्त प्रश्नाः*** समाधेयाः। 2×7

(a) सत्याग्रहगीता इति ग्रन्थस्य रचयिता कः? अस्मिन् ग्रन्थे कस्य जीवनदर्शनं प्रतिफलितम्?

(b) गान्धीजी कस्मिन् देशे वर्णविद्वेषविरोधी नेतृरूपेण प्रसिद्धः आसीत्?

(c) भारतविजयनाटकं केन विरचितम्? अस्मिन् ग्रन्थे कति अङ्काः सन्तिः? अस्य रचनाकालः कः?

(d) गान्धीगीतायाः रचयिता कः? ग्रन्थस्यास्य कस्मिन् अध्याये सत्याग्रहस्य वर्णनम् अस्ति?

(e) श्रीगान्धीचरितम् इति ग्रन्थस्य प्रकाशकालः कः? कति परिच्छेदाः सन्ति अस्मिन् ग्रन्थे?

(f) 'प्रजातन्त्र': 'ग्रामस्वराजः' चेति शब्दद्वयस्य तात्पर्यम् उल्लेखनीयम्।

(g) सत्याग्रहः इत्यस्य कोऽर्थः? सत्याग्रहान्दोलनस्य प्रवक्ता कः?

(h) भारतवर्षे धार्मिकसहिष्णुतायाः प्रयोजनद्वयं लिखतु।

(i) पञ्चायेतराज इति आञ्चलिकशासनस्य प्राथमिकरूपं कस्मिन् शब्दे प्रथममेव दृष्टम्?

8. अधोलिखितेषु उत्तरेषु शुद्धोत्तरं दीयताम्।

भारतराष्ट्रस्य जातीयसंगीते कति प्रदेशाः उल्लिखिताः? 1

(a) पञ्चप्रदेशः

(b) सप्तप्रदेशः

(c) दशप्रदेशः।